

UZLAŞMA

Erdal SÖNMEZ
Hesap Uzmanı

Garip AYAZ
Hesap Uzmanı

TÜRMOB YAYINLARI- 122
ANKARA - 2000
Sirküler Rapor Serisi
Seri No : 2000 - 12

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın -Yayın Servisi

Sirküler Rapor kitaplarında yer alan yazılarda ileri sürülen görüşler yalnızca yazarlarına aittir. Yayıncı kuruluş TÜRMOB'u bağlamaz.

ÖNSÖZ

Muhasebecilik, Mali Müşavirlik mesleğinin temeli, hiç kuşku yoktur ki bilgi ve birikime dayanmaktadır. Mesleki gelişimin yolu da sürekli mesleki eğitimden geçmektedir. Mesleki eğitime katkı sağlaması ve uygulamacılara yol göstermesi amacıyla yayınlamaya başladığımız **Sirküler Rapor serisi** bu amacımıza ulaşmada oldukça önemli bir fonksiyon üstlenmiştir.

Geçtiğimiz bir yıllık dönemde **Sirküler Rapor serisi** meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin büyük takdirini toplayarak, yoğun bir ilgiyle karşılanmıştır. Böylesi geniş bir talebi karşılama uğraşımız devam ederken, eğitim serisinin sürekli hale gelmesi yönünde talepleri karşılamak için çalışmalarımızı aralıksız sürdürmekteyiz.

Sirküler Rapor kitaplarımız bir okuma komisyonu tarafından incelendikten sonra basılarak sizlerin istifadesine sunulmaktadır.

Siz değerli meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin beğeni ve takdirini toplayacağına inandığımız 2000-12 Seri Numaralı bu kitabı; Hesap Uzmanları Erdal SÖNMEZ ve Garip AYZ tarafından hazırlanan “**UZLAŞMA**” isimli eser oluşturuyor. Bu çalışma bir kaynak kılavuz niteliğinde olup konuyu örnekleri ile açıklamaktadır.

Kitabın, meslek camiamıza ve uygulamacılara faydalı olmasını diliyorum. Eğitim serimize gösterilen ilgi ve destekten dolayı meslektaşlarımıza ve stajyerlerimize teşekkürlerimi sunarım.

Uğur BÜYÜKBALKAN
Genel Sekreter

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	1
2. TARHİYAT SONRASI UZLAŞMA (GENEL UZLAŞMA).....	5
2.1. Uzlaşma Konusu Vergi ve Ceza Türleri	5
2.2. Uzlaşma Yapılmasının Nedenleri.....	8
2.3. Uzlaşmanın Yapılması.....	9
2.4. Uzlaşma Komisyonlarının Teşkili ve Yetkisi.....	14
2.5. Uzlaşmanın Sonuçları.....	18
2.6. Uzlaşma Konusu Yapılabilecek ve Yapılamayacak Cezalar....	20
3. TARHİYAT ÖNCESİ UZLAŞMA	23
3.1. Genel Açıklama.....	23
3.2. Tarhiyat Öncesi Uzlaşmanın Kapsamı	26
3.3. Uzlaşmanın Yapılması.....	26
3.4. Komisyonların Teşkili	33
3.5. Uzlaşmanın Kesinliği ve Dava Konusu Edilemeyeceği	37
3.6. Tarhiyattan Sonra Uzlaşma Yapılamayacak Haller.....	37
3.7. Ödeme Zamanı	37
3.8. Uzlaşılan Vergilere Uygulanacak Gecikme Faizi	38
3.9. Sekreteryaya Hizmetleri.....	38
3.10. Uzlaşmanın Sağlanamaması Durumu.....	39
3.11. Tarhiyat Öncesi Uzlaşmada Hapis Cezası	39
3.12. Özel Kanunlarına Uyarınca İnceleme Yetkisine Sahip İnceleme Elemanlarının Düzenledikleri İnceleme Raporlarında Tarhiyat Öncesi Uzlaşma	43

1. GİRİŞ

19.02.1963 tarih ve 205 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle Vergi Usul Kanunu'na eklenen ek maddelerle vergi sistemimiz içinde "uzlaşma" müessesesi ihdas edilmiştir.

205 sayılı Kanun'un gerekçesinde uzlaşma müessesesinin getirilişi ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir;

"... Vergi ihtilaflarının süratle halli ve böylece mükelleflerin tereddütlerinin bir an evvel giderilerek huzura kavuşmalarının temini, amme alacağının vaktinde Hazineye intikali ve nihayet itiraz ve temyiz mercilerinin işlerini tahfif ederek (hafifleterek) ihtilaflar üzerine daha titizlikle eğilmelerine imkan sağlanması maksadıyla kanuna uzlaşma müessesesi ithal olunmuştur.

Böylece, mükellefle idare arasında vergi yönünden zuhur edecek ihtilafların yine kendi aralarında görüşülerek halli yolu açılmış bulunmaktadır"

04.12.1985 tarih ve 3239 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle eklenen Ek II. madde ile de, vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek vergilerle kesilecek cezalarda, daha henüz vergi salınmadan ve ceza kesilmeden vergi idaresi ile mükellef arasında uzlaşma yapılmasına imkan tanıyan "tarhiyat öncesi uzlaşma" müessesesi vergi sistemimize getirilmiştir.

3239 sayılı Kanun'un gerekçesinde tarhiyat öncesi uzlaşma müessesesinin getirilişi ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir;

"... Çeşitli tarh muamelelerini kapsayan modern vergi uygulamasında

mükelleflerle idare arasında görüş ayrılıklarına ve anlaşmazlıklara düşülmesi tatbikatın tabii bir sonucudur.

Mükellefle idare arasında söz konusu olacak anlaşmazlık ve görüş ayrılıklarının prensip olarak önceden idare ile mükellef arasında çözümlenmesi uygun bir yol olup, böylelikle mali yargı organlarına mümkün olduğu kadar az başvuru olacaktır.

Bugünkü uzlaşma müessesesi, ihtilafların mali yargı organlarına intikalinden önce, idare ile mükelleflerin anlaşması yoluyla çözümlenmesini sağlaması şeklindedir.

Vergileme olayını daha kısa sürede sonuçlandırmak ve vergiyi bir an önce tahsil etmek amaç olduğuna göre, tarh işlemine başlamadan önce mükelleflerin idare ile tarhtan önce de anlaşabilmesine imkan vermek üzere buna ilişkin tarh esasları ile usullerinin Yönetmelikte yer alacağı belirtilmek suretiyle yeni bir uygulama alanına imkan tanınmaktadır"

Böylece vergi sistemimizde iki ayrı uzlaşma kurumu ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bunlardan ilki, adına vergi tarh edilen ve ceza kesilen mükelleflerin başvurabileceği "tarhiyat sonrası uzlaşma" müessesesi, ikincisi ise vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek vergi ve kesilecek cezalar konusunda vergi tarh edilmeden ve ceza kesilmeden önce mükelleflerin başvurabileceği "tarhiyat öncesi uzlaşma" müessesesidir.

Vergi kanunlarında değişiklik yapan 22.07.1998 tarih ve 4369 sayılı Kanun¹ ile Vergi Usul Kanunu'nun uzlaşma ile ilgili hükümlerinde de çok önemli değişiklikler yapılmış, V.U.K.'nin Ek. 1, 2, 3 ve 4. maddelerinde yer alan hükümler Ek 1. maddede yeniden düzenlenmiş ve Ek 2, 3, 4, ve 5. maddeler yürürlükten kaldırılmıştır

¹ 29.07.1998 tarih ve 23417 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

4369 sayılı Kanunla 1.1.1999 tarihinden itibaren cezalar uzlaşma kapsamından çıkarılmış, uzlaşma vergi asılları ile sınırlandırılmıştır. Bu yeni düzenlemeye bağlı olarak uzlaşılan vergilerde cezaların uzlaşılan vergi tutarına göre düzeltilmesi esasına geçilmiştir.

4369 sayılı Kanunla yapılan diğer önemli bir değişiklik, mükelleflere kısmi uzlaşma imkanının tanınmış olmasıdır. Buna göre mükelleflerin, birden fazla nedenle vergi tarhiyatına ve cezaya muhatap tutulması durumunda, uzlaşma konusu verginin matrah farkları itibarıyla bölünebildiği durumlarda uzlaşma sadece toplam matrah farkının bu bölümüne isabet eden vergi kısmı için de yapılabilecektir.

Ayrıca mükelleflere, uzlaşmanın vaki olmadığına dair tutanağa idarenin nihai teklifi yazılarak dava açma süresi içinde vergi dairesine yazılı olarak başvurmak şartıyla bu teklifi kabul etmesi ve uzlaşma olanağından yararlanması imkanı da getirilmiştir.

Yeni düzenleme ile mükellefler uzlaşma görüşmelerinde, bağlı oldukları meslek odasından bir temsilci ve 3568 sayılı Kanuna göre kurulan Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir Odaları Birliği'ne bağlı meslek odasından bir meslek mensubunu bulundurabilecektir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere, 4369 sayılı Kanunla gerek tarhiyat öncesi uzlaşma müessesesinde gerekse tarhiyat sonrası uzlaşma müessesesinde yapılan değişiklikle 1.1.1999 tarihinden itibaren cezalar uzlaşma kapsamından çıkarılmış ve uzlaşma vergi asılları ile sınırlandırılmıştı. Bu yeni düzenlemeye bağlı olarak uzlaşılan vergilerde cezaların uzlaşılan vergi tutarına göre düzeltilmesi öngörülmüştü. Ancak uygulamada ortaya çıkan sorunlar nedeniyle bu hükümde değişiklik yapılması gereği doğdu.

ve bu ihtiyaca bağlı olarak da 11.08.1999 tarih ve 4444 sayılı Kanun'un² 7. maddesi ile V.U.K.'nun Ek 1. ve Ek 11. maddelerinde değişiklik yapıldı. Anılan değişiklikle 4369 sayılı Kanun öncesi uygulamada olduğu gibi, ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergilerle bunlara ilişkin vergi ziyai cezalarının tahakkuk edecek miktarları konusunda uzlaşma yapılabilme imkanı getirildi.

4444 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile Vergi Usul Kanunu'na eklenen geçici 23. madde hükmü ile de 1.1.1999 tarihi ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih olan 14.08.1999 arasındaki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak yapılan ve uzlaşma talep edildiği halde henüz uzlaşma günü verilmemiş veya uzlaşma günü verilmiş ancak uzlaşma görüştmesi yapılmamış veya uzlaşma talep süresi geçmemiş olan vergi ziyai cezalı tarhiyatlarda vergi ziyai cezası için de uzlaşma talebinde bulunulabileceği hüküm altına alınmış, böylece uygulama sırasında ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi sağlanmıştır.

Öte yandan Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesi uyarınca hürriyeti bağlayıcı cezalarla cezalandırılması gereken fiillere bağlı olarak kesilen cezalarla, tarhiyatı öngörülen vergilerde uzlaşma imkanı 4444 sayılı Kanun ile kesin olarak kaldırılmıştır Böylece 4369 sayılı Kanun sonrası hürriyeti bağlayıcı cezalara bağlı olarak salınan vergilerin uzlaşma kapsamında olup olmadığı yönündeki tartışmalara da son verilmiştir.

4369 sayılı Kanun ile uzlaşma müessesesinde yapılan diğer yasal düzenlemeler ise uygulanmaya devam edecektir.

Tarhiyat sonrası ve tarhiyat öncesi uzlaşmalar ile ilgili olarak uyulacak esaslar 03.02.1999 tarih ve 23600 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan

² 14.08.1999 tarih ve 23786 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

"Uzlaşma Yönetmeliği" ve "Tarhiyat Öncesi Uzlaşma Yönetmeliği" ile belirlenmiş, 4444 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklere paralel olarak da anılan yönetmeliklerde değişiklikler yapılmıştır. 4444 sayılı Kanun sonrası "Uzlaşma Yönetmeliği" ve "Tarhiyat Öncesi Uzlaşma Yönetmeliği"nde değişiklik yapan yönetmelikler ise 24.08.1999 tarih ve 23796 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Devam eden bölümlerde anılan yönetmelikler ve ilgili yasa hükümleri dikkate alınmak suretiyle konu açıklanmaya çalışılmıştır.

2. TARHİYAT SONRASI UZLAŞMA (GENEL UZLAŞMA)

2.1. Uzlaşma Konusu Vergi ve Ceza Türleri

Vergi Usul Kanunu'nun 1.1.1999 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 4369 sayılı Kanunla değişik Ek 1. maddesi uyarınca,

"Mükellef tarafından, ikmalen, re'sen veya idarece yapılacak tarhiyatta, vergi ziyana sebebiyet verilmesinin kanun hükümlerine yeterince nüfuz edememekten ya da 369. maddede yazılı yanılmadan kaynaklandığının veya bu Kanunun 116, 117, ve 118 inci maddelerinde yazılı vergi hataları ile bunun dışında her türlü maddi hata bulunduğu veya yargı kararları ile idarenin ihtilaf konusu olayda görüş farklılığının olduğunun ileri sürülmesi durumunda, idare bu bölümde yer alan hükümler çerçevesinde mükellefler ile uzlaşabilir. Uzlaşma konusu verginin matrah farkları itibariyle bölünebildiği durumlarda uzlaşma sadece toplam matrah farkının bu bölümüne isabet eden vergi kısmı için de yapılabilir. Uzlaşma talebi vergi ihbarnamesinin tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde yapılır. Uzlaşmanın vaki olmaması veya temin edilememesi halinde yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz. Uzlaşmanın vaki olmadığına dair tutanağa idarenin nihai teklifi yazılır. Mükellef dava açma süresinin

sonuna kadar teklif edilen vergi ve cezayı kabul ettiğini yazılı olarak bildirirse bu takdirde uzlaşma sağlanmış sayılır. Mükellef, uzlaşma görüşmelerinde, bağlı olduğu meslek odasından bir temsilci ve 3568 sayılı Kanuna göre kurulan meslek odasından bir meslek mensubu bulundurabilir.

Sürekli, geçici ve merkezi uzlaşma komisyonlarının teşkili, uzlaşmaya müracaat etmeye yetkili olanların belirlenmesi, uzlaşmanın şekli, uzlaşmaya konu edilebilecek vergi, resim ve harçların belirlenmesi, uzlaşma komisyonlarının yetkileri, uzlaşmanın yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir İl özel idareleri ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar için bu yönetmelik İçişleri Bakanlığınca hazırlanır"

V.U.K.'nun 4369 sayılı kanun ile değişik Ek:1. maddesi kısa bir süre yürürlükte kalmış, 4444 sayılı Kanun ile 14.08.1999 tarihinden itibaren aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ek Madde 1- Mükellef tarafından, ikmalen, re'sen veya idarece tarhedilen vergilerle bunlara ilişkin vergi ziyai cezalarının (344 üncü maddenin üçüncü fıkrası uyarınca vergi ziyai cezası kesilen tarhiyata ilişkin vergi ve ceza hariç) tahakkuk edecek miktarları konusunda, vergi ziyasına sebebiyet verilmesinin kanun hükümlerine yeterince nüfuz edememekten ya da 369 uncu maddede yazılı yanılmadan kaynaklandığının veya bu Kanununun 116, 117 ve 118 inci maddelerinde yazılı vergi hataları ile bunun dışında her türlü maddi hata bulunduğu veya yargı kararları ile idarenin ihtilaf konusu olayda görüş farklılığının olduğunun ileri sürülmesi durumunda, idare bu bölümde yer alan hükümler çerçevesinde mükellefler ile uzlaşabilir. Uzlaşma konusu verginin matrah farkları itibariyle bölünebildiği durumlarda uzlaşma sadece toplam matrah farkının bu bölümüne isabet eden vergi kısmı için de yapılabilir Uzlaşma talebi vergi ihbar-

namesinin tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde yapılır. Uzlaşmanın vaki olmaması veya temin edilememesi halinde yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz. Uzlaşmanın vaki olmadığına dair tutanağa idarenin nihai teklifi yazılır. Mükellef dava açma süresinin sonuna kadar teklif edilen vergi ve cezayı kabul ettiğini yazılı olarak bildirirse bu takdirde uzlaşma sağlanmış sayılır. Mükellef, uzlaşma görüşmelerinde, bağlı olduğu meslek odasından bir temsilci ve 3568 sayılı Kanuna göre kurulan meslek odasından bir meslek mensubu bulundurabilir.

Sürekli, geçici ve merkezi uzlaşma komisyonlarının teşkili, uzlaşmaya müracaat etmeye yetkili olanların belirlenmesi, uzlaşmanın şekli, uzlaşmaya konu edilebilecek vergi, resim ve harçların belirlenmesi, uzlaşma komisyonlarının yetkileri, uzlaşmanın yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir. İl özel idareleri ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar için bu yönetmelik İçişleri Bakanlığınca hazırlanır" (Yürürlük: 14.08.1999-4444 Sayılı Kanun Madde:7)

Maliye Bakanlığı Ek 1. maddenin kendisine verdiği yetkiye istinaden 3 Şubat 1999 tarih ve 23600 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren "Uzlaşma Yönetmeliği"ni yayımlayarak uygulamaya yön vermiştir. Ancak bir önceki bölümde de belirtildiği üzere 4444 Sayılı Kanun ile yapılan değişiklikleri içerecek şekilde anılan yönetmelikte de değişiklik yapılmış, değişiklik yönetmeliği 24.08.1999 tarih ve 23796 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Yönetmeliğin 2. maddesi uyarınca, tarhiyat sonrası uzlaşmanın kapsamına ikmalen, re'sen veya idarece salınan ve Bakanlık Vergi Dairelerinin tarha yetkili olduğu vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyai cezaları (usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları ile Kanununun 344 üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca vergi ziyai cezası kesilen tarhiyata ilişkin vergi ve ceza hariç) girmektedir.

Vergi Usul Kanunu'na 3239 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle eklenen Ek 12. madde hükmü ile 2978 sayılı Ücretlilere Vergi İadesi Hakkında Kanun'un 6. maddesi uyarınca kesilen cezalar uzlaşmaya konu edilebilmektedir. Bu konudaki yasal düzenleme halen yürürlükte olup ücretlilerin haksız yere aldıkları vergi iadeleri için kesilecek cezalar uzlaşma kapsamında bulunmaktadır.

2.2. Uzlaşma Yapılmasının Nedenleri

V.U.K.'nin Ek 1. maddesi uyarınca uzlaşma yoluna gidilebilmesi için:

- 1- Tarhiyatta, V.U.K.'nin 116, 117 ve 118. maddelerinde yazılı vergi hataları ile bunun dışında her türlü maddi hata bulunması,
- 2- Tarhiyatta, V.U.K.'nin 369. maddesinde yazılı şekillerde yanılma halinin mevcut olduğunun mükellef tarafından iddia edilmesi,
- 3- Vergi ziyana sebebiyet verilmesinin mükellef tarafından kanun hükümlerine gereği kadar nüfuz edememekten ileri geldiğinin iddia olunması,
- 4- Yargı kararları ile idarenin ihtilaf konusu olayda görüş farklılığının olduğunun ileri sürülmesi,
şartlarından en az birisinin bulunması gerekir

Geçmiş dönemlerde idare değerlendirmeyi daha geniş çerçevede yapmış ve kasıt unsurunun açıkça tespit edilmemiş olduğu her türlü halde uzlaşma yapılmasını kabul etmiştir. Son düzenlemelerden sonra da aynı anlayış ve uygulamanın geçerli olacağı anlaşılmaktadır³

³ Gürol ÜREL, Uzlaşma, Mükellefin Dergisi, Kasım 1999, s.83, s.78

2.3. Uzlaşmanın Yapılması

2.3.1. Uzlaşma Talebi

Uzlaşma talebi için mükellefin bizzat veya resmi vekaletini haiz vekili vasıtasıyla (Tüzel kişilerle, küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin kanuni temsilcileri vasıtasıyla) ve yazı ile yetkili uzlaşma komisyonuna müracaat etmesi gerekmektedir. Uzlaşma talebine ait dilekçe, mükellefin bağlı olduğu vergi dairesinin bulunduğu il veya ilçede bulunan uzlaşma komisyonuna verilir. Bu dilekçenin yetkili uzlaşma komisyonuna taahhütlü posta ile gönderilmesi de mümkündür.

Uzlaşma talebi, ihbarnamede yazılı vergi ve cezanın tamamı için yapılır. Tarhiyat sonrası uzlaşmada kısmi uzlaşma talebinde bulunulamaz.⁴

2.3.2. Sekreteryaya Hizmetleri

Uzlaşma komisyonlarının sekreteryaya hizmetini; illerde defterdarlık gelir müdürlükleri, vergi dairesi başkanlıkları ile ilçelerde vergi daireleri yürütür. Merkezi Uzlaşma Komisyonunun sekreteryaya işlemleri Gelirler Genel Müdürlüğüne yerine getirilir.

⁴ Uzlaşma Yönetmeliği'nde, uzlaşma talebinin, ihbarnamede yazılı vergi ve cezanın tamamı için yapılacağı ve tarhiyat sonrası uzlaşmada kısmi uzlaşma talebinde bulunulamayacağı yönündeki düzenleme, V.U.K.'nın Ek 1. maddesinde kısmi uzlaşma imkanını veren açık yasal düzenlemeye aykırılık teşkil etmektedir. Hernekadar Maliye bakanlığı, uzlaşmaya ilişkin usul ve esasları çıkaracağı yönetmelikle düzenleme yetkisini haiz ise de, yasayla açıklığa kavuşturulmuş bir düzenlemeye aykırılık teşkil edecek düzenlemelerin yasaya ve hukuka uygun olmadığı kanaatindeyiz.

2.3.3. Uzlaşma Talep Süresi

Uzlaşma talebinin, vergi veya ceza ihbarnamesinin mükellefe tebliğ tarihini takip eden günden itibaren 30 gün içinde yapılması şarttır Bu süre aynı zamanda yapılan tarhiyatlar ile kesilen cezalara karşı vergi mahkemesinde dava açma süresidir. Ancak adli tatil nedeniyle (20 Temmuz- 5 Eylül) dava açma süresinin uzaması, uzlaşma talep süresini uzatmaz.⁵

Uzlaşma talebinin yapılacağı 30 günlük süre içinde mükellefçe hem uzlaşma talebinde bulunmuş hem de vergi mahkemesinde dava açılmış ise davaya uzlaşma sonuçlanıncaya kadar bakılmaz ve karar verilmez. Herhangi bir sebeple uzlaşmadan önce karar verilmiş ise bu karar hükümsüz sayılır (V.U.K. Ek Md. 7).

2.3.4. Uzlaşma Talebinin İncelenmesi ve Görüşmelerinin Yapılması

Uzlaşma komisyonlarına verilen veya posta ile taahhütlü olarak gönderilen uzlaşma dilekçeleri üzerine sekreteryaya, talebi komisyona intikal ettirmeden önce:

- a) Talebin uygun şekilde ve süresi içinde yapıp yapılmadığını,
 - b) Uzlaşmanın komisyonun yetkisi içinde bulunup bulunmadığını,
- inceler.

⁵ Vergisel işlemlere karşı dava açma süresinin bitim tarihi adli tatile rastlarsa dava açma süresi adli tatilin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır (İdari Yargılama Usulü Kanunu md. 8/3)

Bu inceleme neticesinde, uzlaşma talebinin süresi içinde ve usulüne uygun şekilde yapılmadığının veya komisyonun yetkisi dışında bulunduğu tespit edildiğinde talep reddedilir.

Uzlaşma talebinin süresinde ve usulüne uygun şekilde yapıldığının ve komisyonun yetkisi içinde bulunduğu anlaşılması halinde, uzlaşma ile ilgili olarak yapılacak görüşmelere bizzat katılımı veya resmi vekaletini haiz vekilini buldurması hususu, görüşmenin tarihi, yapılacağı yer ve saati komisyon sekreteryası tarafından yazı ile ve en az onbeş gün önceden mükellefe bildirilir.

Mükellefin istemesi halinde onbeş günlük süreye bağlı kalınmaksızın daha önceki bir tarih, uzlaşma günü olarak belirlenebilir.

Uzlaşma davetiyesi muhatabına Vergi Usul Kanununun tebliğ hükümlerine göre tebliğ edilir. Tebliğ tarihini ve imzayı muhtevi alındı uzlaşma dosyasına konulur.

Mükellefin veya resmi vekaletini haiz vekilinin uzlaşma davetiyesinde belirtilen yer, tarih ve saatte toplantıya katılımı halinde uzlaşma görüşmelerine başlanır. Mükellef, uzlaşma görüşmelerinde, bağlı olduğu meslek odasından bir temsilci ve 01.06.1989 tarihli ve 3568 sayılı Kanuna göre kurulan meslek odasından bir meslek mensubu buldurebilir. Bu kişiler uzlaşma komisyonu toplantısına görüşlerini açıklamak üzere katılabilirler. Uzlaşma ile ilgili tutanaklara imza atamazlar.

Yapılan görüşme sonucunda uzlaşma sağlandığı takdirde uzlaşma komisyonu durumu üç nüsha düzenlenen tutanakla tespit eder. Bu tutanağın üç nüshası da komisyonun başkan ve üyeleri ile mükellef veya vekili tarafından imzalanır.

Bu tutanağın bir nüshası mükellef veya vekiline derhal verilir Bir nüshası gerekli işlem yapılmak üzere üç gün içinde ilgili vergi dairesine gönderilir. Bir nüshası da uzlaşma komisyonunda oluşan dosyada saklanır. Tutanağın alt kısmında bir yere (Bu tutanağın bir nüshasını uzlaşma komisyonunda/...../..... tarihinde aldım) ibaresi ile mükellef veya vekilinin adı ve soyadı yazıldıktan sonra imzası karşılığında tebliğ edilerek tebliğ işlemi gerçekleştirilir.

Uzlaşma temin edilemediği takdirde (mükellef veya vekilinin uzlaşma komisyonunun davetine icabet etmemesi, komisyona geldiği halde uzlaşma tutanağını imzalamaması veya tutanağı ihtirazi kayıtla imzalamak istemesi halinde uzlaşma temin edilememiş sayılır) komisyonca bu husus belirtilmek üzere üç nüsha tutanak düzenlenir. Tutanağın bir nüshası mükellefe verilir. Mükellefin uzlaşma davetine icabet etmemesi veya tutanağı almaktan imtina etmesi halinde tutanağın iki örneği gereği yapılmak üzere üç gün içerisinde ilgili vergi dairesine gönderilir.

Uzlaşmanın temin edilememesi halinde, aynı vergi ve ceza için yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz.

Uzlaşmanın vaki olmaması halinde (komisyon teklifinin mükellefçe kabul edilmediği durumda) komisyon nihai teklifini tutanağa geçirir. Mükellef, dava açma süresinin son günü akşamına kadar komisyonun nihai teklifini kabul ettiğini bir dilekçe ile vergi dairesine bildirdiği takdirde bu tarih itibarıyla uzlaşma vaki olmuş sayılır ve buna göre işlem tesis edilir.

2.3.5. Uzlaşma Gününün Ertelenmesi

Belirlenen uzlaşma günü bildirildikten sonra komisyonun o gün toplanamayacağına anlaşılması halinde yeni bir uzlaşma günü belirlenerek mükellefe bildirilir.

Uzlaşma müzakeresinin belirlenen günde sonuçlandırılmaması veya daha ayrıntılı bir inceleme ya da araştırma yapılmasını gerektirmesi halinde uzlaşma görüşmesi ya aynı gün belirlenen ya da sonradan belirlenerek mükellefe bildirilecek bir başka tarihe ertelenebilir. Bu durum komisyon başkan ve üyeleri tarafından imzalanan bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak uzlaşma dosyasında saklanır.

2.3.6. Uzlaşma Talebinin Şekli

Uzlaşma talebinin mükellef veya cezaya muhatap olanlar tarafından bizzat veya resmi vekaletini haiz bir vekil tarafından yapılması gerekir

Uzlaşma dilekçesinde şu bilgilerin bulunması gerekir:

- Mükellefin adı, soyadı veya ünvanı,
- Mükellefin adresi,
- Bağlı olduğu vergi dairesinin adı,
- Hesap numarası,
- Vergi ve cezanın türü ve miktarı,
- İhbarname tarih ve numarası,
- Uzlaşma talebinin gerekçeleri,
- Tarih ve imza.

Yukarıda yer alan bilgilerden mükellefin adı, soyadı (tüzel kişilerde ünvanı) ve adresi ile tarih ve imzanın bulunmaması uzlaşma talebini geçersiz kılar.

Uzlaşma komisyonlarına başvurma ve görüşmelere katılma konusunda mükellef adına hareket edecek kişilerin avukat olması gerekli değildir. Bu kişilerin noterlerce düzenlenen mükellef adına tarh edilen vergi veya muhatap adına kesilen ceza miktarları üzerinde uzlaşmaya yetkili olduklarını belirtir resmi vekaletnameye sahip olmaları yeterlidir

2.4. Uzlaşma Komisyonlarının Teşkili ve Yetkisi

2.4.1. Uzlaşma Komisyonlarının Yetkisi

Vergi Usul Kanununun Ek 1 inci maddesi ile bu Kanunun kapsamına giren ve ikmalen, re'sen veya idarece tarh ve tebliğ edilmiş olan vergi, resim ve harçlardan hangilerinde uzlaşma yoluna gidilebileceği ve uzlaşma komisyonlarının uzlaşabilecekleri en çok vergi, resim ve harç miktarının tayini hususunda Maliye Bakanlığı (il özel idareleri ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar için İçişleri Bakanlığı) yetkili kılınmıştır

Bakanlığa tanınan bu yetkiye dayanılarak uzlaşma komisyonlarının uzlaşabilecekleri en çok vergi, resim ve harç miktarları genel tebliğler ile belirlenmektedir.

2.4.2. Uzlaşma Komisyonlarının Teşkili

Genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlar ile cezalara ilişkin uzlaşma taleplerinin incelenmesi için üçer kişilik il ve ilçe uzlaşma komisyonları ile Merkezi Uzlaşma Komisyonu kurulur.

2.4.2.1. İl Uzlaşma Komisyonu

İl Uzlaşma Komisyonu, defterdarın veya tevkil edeceği kişinin başkanlığında gelir müdürü ile vergi dairesi müdüründen oluşur.

2.4.2.2. İlçe Uzlaşma Komisyonu

İlçe Uzlaşma Komisyonu, müstakil vergi dairesi bulunan ilçelerde, vergi dairesi müdürünün başkanlığında müdür tarafından belirlenecek bir müdür yardımcısı ve şefden oluşur. Müdür yardımcısı veya şef bulunmaması halinde komisyonda, bunların yerine görev yapanlar üye olur. Bağlı vergi dairelerinde komisyon malmüdürünün başkanlığında gelir şefi ve memurundan oluşur.

Gelir şefi bulunmaması halinde yerine gelir şefliği memurlarından birisi üye olur.

2.4.2.3. Vergi Dairesi Başkanlıklarında Uzlaşma Komisyonu

Vergi Dairesi Başkanlıklarında Uzlaşma Komisyonu, vergi dairesi başkanının başkanlığında vergi müdürü ve müdür yardımcısından oluşur.

2.4.2.4. Merkezi Uzlaşma Komisyonu

Mahalli uzlaşma komisyonlarına tanınan yetki sınırlarını aşan vergi, resim ve harçlarda uzlaşmak üzere kurulan Merkezi Uzlaşma Komisyonu, Maliye Bakanlığı Müsteşarı'nın başkanlığında, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Müsteşar Yardımcısı ve Gelirler Genel Müdürlüğü'nden oluşur.

Bu komisyonlar üyelerinin tamamının katılımıyla toplanırlar ve çoğunlukla karar verirler.

Komisyon başkan ve üyelerinin herhangi bir nedenle görevlerinin başında bulunmaması halinde, bunlara vekalet edenler komisyonda görev yaparlar.

2.4.3. Komisyonların Uzlaşabilecekleri Vergi Miktarları

Vergi Usul Kanunu'nun 4369 sayılı Kanunla değişik Ek 1. maddesine göre uzlaşma komisyonlarının uzlaşabilecekleri en çok vergi miktarını belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkili bulunmaktadır

Bu yetkiye istinaden Maliye Bakanlığı en son 268 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği⁶ ile il ve ilçe uzlaşma komisyonlarının uzlaşma konusu yapabilecekleri en çok vergi miktarını belirlemiştir. Belirlenen tutarlara aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

İl Uzlaşma Komisyonları :

	Vergi Resim ve Harçlar
I. Grup İller	50 milyar TL.
II. Grup İller	30 milyar TL.
III. Grup İller	20 milyar TL.

Yukarıdaki tabloda yer alan gruplara dahil olan iller anılan tebliğ ile aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.

I. Grup İller : Ankara, İstanbul ve İzmir

II. Grup İller : I. Grup İller dışında kalan ve büyükşehir belediyesi bulunan diğer iller

⁶ 13 Kasım 1998 tarih ve 23522 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

III. Grup İller : I. ve II. Grup İller dışında kalan iller.

İlçe Uzlaşma Komisyonları :

	Vergi Resim ve Harçlar
Bağımsız Vergi Daireleri	3 milyar TL
Bağlı Vergi Daireleri	500 milyon TL

Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde bulunan vergi dairelerince yapılan tarhiyatlara ait uzlaşma taleplerinden ilçe uzlaşma komisyonlarına tanınan limitler içinde kalanları ilgili vergi dairesi müdürünün başkanlığında (herhangi bir nedenle bulunmaması halinde vekalet eden kişinin başkanlığında) bir müdür yardımcısı ve bir servis şefinden müteşekkil 3 kişiden oluşturulacak komisyonca incelenerek sonuçlandırılacaktır

İlçe Uzlaşma Komisyonlarının yetki sınırlarını aşan fakat il uzlaşma komisyonları için tanınan limitler içinde kalan uzlaşma talepleri, ilçe vergi dairesinin bulunduğu ilin uzlaşma komisyonunca incelenecektir.

Vergi Dairesi Başkanlığı bünyesinde kurulacak uzlaşma komisyonları, III. Grup İller için tanınan yetki sınırları dahilinde uzlaşma yapabileceklerdir. Ancak, kendi yetki sınırlarını aşmış oldukları il uzlaşma komisyonları için tanınan limitler içinde kalan uzlaşma talepleri, defterdarın başkanlığında ilgili vergi dairesi başkanı ile vergi müdüründen oluşan komisyonca incelenip sonuçlandırılacaktır

I., II. ve III. Grup İllerin yukarıda belirtilen yetki sınırlarını aşan uzlaşma talepleri, Merkezi Uzlaşma Komisyonunca incelenmek üzere Maliye Bakanlığı'na intikal ettirilecektir

213 sayılı Vergi Usul Kanununda 4008 sayılı Kanunla yapılan değişlikle kaçakçılık cezası kesilen tarhiyata ilişkin vergi ve ceza uzlaşma kapsamından çıkarılmıştır. Bu nedenle 1.1.1995 tarihinden sonraki vergilendirme dönemlerine ait olup kaçakçılık cezası kesilen tarhiyata ilişkin vergi ve cezada uzlaşma yapılmayacaktır

1.1.1995 tarihinden önceki vergilendirme dönemlerine ilişkin kaçakçılık cezası kesilen tarhiyata ait vergi ve ceza uzlaşma kapsamında olup bu tarhiyatlar için yukarıda belirlenen vergi miktarlarının üç katı alınmak suretiyle uzlaşma yapılabilecek ceza miktarı tespit edilecektir.

2.5. Uzlaşmanın Sonuçları

2.5.1. Uzlaşmanın Kesinliği

Uzlaşma vaki olduğu takdirde komisyonların düzenleyecekleri uzlaşma tutanakları kesin olup, gereği vergi dairelerince derhal yerine getirilir.

Üzerinde uzlaşılan ve tutanakla tespit edilen hususlar hakkında dava açılmayacağı gibi hiçbir merciye şikayette de bulunulamaz.

2.5.2. Uzlaşma ve Vergi Mahkemelerinde Dava Açma

Süresi içinde uzlaşma talebinde bulunan mükellef uzlaşma talep ettiği vergi ve ceza için ancak uzlaşma vaki olmadığı veya temin edilemediği takdirde dava açma yoluna gidebilir.

Mükellef tarafından aynı vergi ve ceza için uzlaşma talebinden önce dava açılmışsa dava, uzlaşma işleminin sonuca bağlanmasından önce vergi mahkemelerince incelenmez; herhangi bir sebeple incelenir ve karara bağlanırsa bu karar hükümsüz sayılır

Uzlaşmanın vaki olması halinde mükellef, uzlaşmaya varılan vergi ve cezaya karşı dava açamaz. Mükellefin uzlaşma talebinden önce dava açmış olması durumunda uzlaşmaya varıldığı hususu ilgili mahkemeye bildirilir ve davanın incelenmeksizin reddolunması sağlanır

Uzlaşmanın vaki olmaması halinde mükellef, tarh edilen vergiye veya kesilen cezaya uzlaşmanın vaki olmadığına dair düzenlenen ve kendisine tebliğ olunan tutanağın tebliğinden itibaren genel hükümler dairesinde ve yetkili vergi mahkemesi nezdinde dava açabilir. Bu takdirde dava açma süresi bitmiş veya 15 günden az kalmış ise bu müddet tutanağın tebliğ tarihinden itibaren 15 gün olarak uzar.

Mükellefin daha önce dava açmış olması ve uzlaşmanın vaki olmaması halinde ise vergi dairesince, uzlaşmanın vaki olmadığı vergi mahkemesine bildirilir.

2.5.3. Uzlaşma ve Cezalarda İndirme

Yapılan tarhiyata karşı cezada indirim veya uzlaşma hükümlerinden sadece birisinden yararlanılabilir. Uzlaşma talebinde bulunan mükellef, uzlaşma tutanağını imzalayınca kadar uzlaşma talebinden vazgeçtiğini beyan ederek adına salınan cezalar hakkında Kanunun 376. maddesinin uygulanmasını isteyebilir.

2.5.4. Ödeme Zamanı

Uzlaşma konusu yapılan vergi ve cezalar;

a) Uzlaşma vaki olduğu takdirde buna ilişkin düzenlenen ve tebliğ olunan uzlaşma tutanağı vergi ve cezaların ödeme zamanlarından önce tebliğ edilmişse kanuni ödeme zamanlarında, ödeme zamanları kısmen veya tama-

men geçtikten sonra tebliğ edilmişse ödeme süreleri geçmiş olanlar uzlaşma tutanağının tebliğinden itibaren bir ay içinde;

b) Uzlaşma vaki olmadığı takdirde, Vergi Usul Kanununun 112 ve 368 inci maddeleri ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin 3 numaralı bendi hükmü çerçevesinde,

ödenir.

Üzerinde uzlaşılan verginin ve bu vergiye ilişkin gecikme faizi ile cezanın vadesinde ödenmemesi uzlaşmayı geçersiz kılmaz.

2.6. Uzlaşma Konusu Yapılabilecek ve Yapılamayacak Cezalar

Vergi Usul Kanununun Ek 1 inci maddesinde 24.06.1994 tarih ve 4008 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle kaçakçılık suçu cezası kesilen tarhiyata ilişkin vergi ve ceza uzlaşma kapsamından çıkarılmış olduğundan 1.1.1995 tarihinden sonraki vergilendirme dönemlerine ait olup kaçakçılık suçu cezası kesilen vergi ve cezada uzlaşma yapılamaz.

Bu tarihten (1.1.1995) önceki dönemlere ilişkin olarak kesilecek kaçakçılık cezası ise uzlaşma konusu yapılabilir

1.1.1995-1.1.1999 tarihleri arasındaki vergi,lendirme dönemlerine ilişkin olarak kesilecek kusur ve ağır kusur cezaları uzlaşma konusu yapılabilir.

1.1.1999 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak kesilen usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları ile V.U.K.'nun 344. Maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca vergi ziyai cezası kesilen tarhiyata ilişkin vergi ve ceza hariç vergi ziyai cezası da vergi aslından bağımsız olarak uzlaşma konusu yapılabilir.

Vergi Usul Kanunu'na 11.08.1999 tarihli ve 4444 sayılı Kanunla eklenen geçici 23. madde uyarınca 1.1.1999 tarihinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği 14.08.1999 tarihi arasındaki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak yapılan ve uzlaşma talep edildiği halde henüz uzlaşma günü verilmemiş veya uzlaşma günü verilmiş ancak henüz uzlaşma görüşmesi yapılmamış veya uzlaşma talep süresi geçmemiş olan vergi ziyai cezalı tarhiyatlarda; vergi ziyai cezası için de uzlaşma talebinde bulunulabilir. Ancak bu dönemlere ilişkin olarak uzlaşmış olan vergi ve cezalar için yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz.

..... UZLAŞMA KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

.....

Uzlaşma Talep Eden	Adı Soyadı :
	Adresi :
Karşı Taraf	(Vergi Dairesi) :
Uzlaşma Konusu Verginin	Türü : K.D.V.
	Yılı : Aralık 1997
	Miktarı : 125.000.000.-TL
Vergi İhbarnamesinin	Tarihi :
	No'su :
	Tebliğ Tarihi :
Uzlaşma Konusu Cezanın	Türü : Ağır Kusur
	Yılı : 1997
	Miktarı : 250.000.000.-TL.
Ceza İhbarnamesinin	Tarihi :
	No'su :
	Tebliğ Tarihi :

OLAY VE TALEP: Aralık 1997 beyanıyla ilgili olarak adıma ikmalen 125.000.000.-TL katma değer vergisi tarh edilmiş ve 250.000.000.-TL ağır kusur cezası kesilmiştir. Amortismanına tabi iktisadi kıymetlere ilişkin katma değer vergisinin tamamını aynı ay içinde indirim KDV olarak dikkate almış olmam ikmalen tarhiyata dayanak olarak gösterilmiştir.

İlgili kanun hükümlerine yeterince nüfuz edememem dolayısıyla adıma tarh edilen vergi ve kesilen ceza için 205 sayılı Kanunun 22'nci maddesiyle 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na eklenen Ek 1. madde ile Uzlaşma Yönetmeliği hükümlerine göre uzlaşma talep etmekteyim.

Uzlaşma isteğimin kabulü ve uzlaşma için gün verilmesini arz ve talep ederim.

ADRES:

.....
.....

../../199.
Mükellef
(Vekili veya Temsilcisi)
Ad, Soyad ve İmza

EK:

-Vergi ve Ceza İhbarnamesi Fotokopileri

3. TARHİYAT ÖNCESİ UZLAŞMA

3.1. Genel Açıklama

Daha önce de belirtildiği üzere, Vergi Usul Kanunu'na 3239 sayılı Kanunla eklenen Ek 11. madde ile Maliye Bakanlığı'na vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek vergilerle kesilecek cezalarda tarhiyat öncesi uzlaşma yapılabilmesine izin verme yetkisi tanınmıştır

4369 sayılı Kanunun 18. maddesiyle Vergi Usul Kanunu'nun Ek 11. maddesinde yapılan değişiklikle Maliye Bakanlığı'na tarhiyat öncesi uzlaşma yapılmasına izin verme yetkisi vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek vergilerle sınırlandırılmış, cezalar uzlaşma kapsamından çıkarılmıştı.

4369 sayılı Kanunla yapılan diğer önemli bir değişiklik, mükelleflere kısmi uzlaşma imkanının tanınmış olmasıdır. Buna göre mükelleflerin, birden fazla nedenle vergi tarhiyatına ve cezaya muhatap tutulması durumunda, uzlaşma konusu verginin matrah farkları itibariyle bölünebildiği durumlarda uzlaşma sadece toplam matrah farkının bu bölümüne isabet eden vergi kısmı için de yapılabilecektir.

Ayrıca mükelleflere, uzlaşmanın vaki olmadığına dair tutanağa idarenin nihai teklifi yazılarak dava açma süresi içinde vergi dairesine yazılı olarak başvurmak şartıyla bu teklifi kabul etmesi ve uzlaşma olanağından yararlanması imkanı da getirilmiştir.

Yeni düzenleme ile mükellefler uzlaşma görüşmelerinde, bağlı oldukları meslek odasından bir temsilci ve 3568 sayılı Kanuna göre kurulan Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir Odaları Birliği'ne bağlı meslek odasından bir meslek mensubunu bulundurabilecektir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere, 4369 sayılı Kanunla gerek tarhiyat öncesi uzlaşma müessesesinde gerekse tarhiyat sonrası uzlaşma müessesinde yapılan değişikle 1.1.1999 tarihinden itibaren cezalar uzlaşma kapsamından çıkarılmış ve uzlaşma vergi asılları ile sınırlandırılmıştı. Bu yeni düzenlemeye bağlı olarak uzlaşılan vergilerde cezaların uzlaşılan vergi tutarına göre düzeltilmesi öngörölmüşü. Ancak uygulamada ortaya çıkan sorunlar nedeniyle bu hükümde değişiklik yapılması gereği doğdu ve bu ihtiyaca bağlı olarak da 11.08.1999 tarih ve 4444 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile V.U.K.'nun Ek 11. maddesinde değişiklik yapıldı. Anılan değişiklikle 4369 sayılı Kanun öncesi uygulamada olduğu gibi, ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergilerle bunlara ilişkin vergi ziyat cezalarının tahakkuk edecek miktarları konusunda uzlaşma yapılabilme imkanı getirildi.

4444 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile Vergi Usul Kanunu'na eklenen geçici 23. madde hükmü ile de 1.1.1999 tarihi ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih olan 14.08.1999 arasındaki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak yapılan ve uzlaşma talep edildiği halde henüz uzlaşma günü verilmemiş veya uzlaşma günü verilmiş ancak uzlaşma görüşmesi yapılmamış veya uzlaşma talep süresi geçmemiş olan vergi ziyai cezalı tarhiyatlarda vergi ziyai cezası için de uzlaşma talebinde bulunulabileceği hüküm altına alınmış, böylece uygulama sırasında ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi sağlanmıştır.

Öte yandan Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesi uyarınca hürriyeti bağlayıcı cezalarla cezalandırılması gereken fiillere bağlı olarak kesilen cezalarla, tarhiyatı öngörülen vergilerde uzlaşma imkanı 4444 sayılı Kanun ile kesin olarak kaldırılmıştır. Böylece 4369 sayılı Kanun sonrası hürriyeti bağlayıcı cezalara bağlı olarak salınan vergilerin uzlaşma kapsamında olup olmadığı yönündeki tartışmalara da son verilmiştir.

4369 sayılı Kanun ile uzlaşma müessesesinde yapılan diğer yasal düzenlemeler ise uygulanmaya devam edecektir.

Tarhiyat öncesi uzlaşmalar ile ilgili olarak uyulacak esaslar 03.02.1999 tarih ve 23600 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tarhiyat Öncesi Uzlaşma Yönetmeliği" ile belirlenmiş, 4444 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklere paralel olarak da anılan yönetmelikte de değişiklikler yapılmıştır. 4444 sayılı Kanun sonrası "Tarhiyat Öncesi Uzlaşma Yönetmeliği"nde değişiklik yapan yönetmelik ise 24.08.1999 tarih ve 23796 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Devam eden bölümlerde anılan yönetmelik ve ilgili yasa hükümleri dikkate alınmak suretiyle tarhiyat öncesi uzlaşma müessesesi ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

3.2. Tarhiyat Öncesi Uzlaşmanın Kapsamı

Tarhiyat Öncesi Uzlaşmanın kapsamına vergi incelemelerine dayanılarak salınacak ve Bakanlık Vergi Dairelerinin tarha yetkili olduğu bütün vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi zıya cezası, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları (Vergi Usul Kanunu'nun 344. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca vergi zıya cezası kesilen tarhiyatlara ilişkin vergi ve ceza hariç) girmektedir.

3.3. Uzlaşmanın Yapılması

3.3.1. Uzlaşma Talebi

Uzlaşma için nezdinde inceleme yapılan kimsenin bizzat veya noterden alınmış vekaletnameye dayanarak vekili vasıtasıyla (Tüzel kişiler, küçük ve kısıtlılarla, vakıflar ve cemaatler ile tüzel kişiliği olmayan teşekkülde bunların kanuni temsilcileri marifetiyle) ve yazılı olarak inceleme yapan elemana veya bağlı bulunduğu ekip veya grup başkanlığına başvurması şarttır. Sözlü uzlaşma talepleri geçersiz sayılır.

Uzlaşma talebinin inceleme tutanağında yer alması ilgili merciye yapılmış yazılı başvuru yerine geçer.

Uzlaşma için başvurma ve uzlaşma görüşmelerine katılma konusunda mükellef adına hareket edecek kişinin avukat olması şart değildir. Bu kişilerin noterlerce düzenlenen ve mükellef adına tarh edilen vergi ve/veya kesilecek ceza miktarları üzerinde uzlaşmaya yetkili olduklarını belirtir resmi vekaletnameye sahip olmaları yeterlidir.

Tarhiyat öncesi uzlaşma talebinde bulunmayan mükellefler tarhiyat sonrası uzlaşma talebinde bulunabilirler. Bir başka deyişle mükelleflerin

tarhiyat öncesi uzlaşma talebinde bulunmamaları tarhiyat sonrası uzlaşma yoluna başvurma haklarını ortadan kaldırmaz.

3.3.2. Uzlaşma Talep Süresi

Nezdinde inceleme yapılan kimseler incelemenin başlangıcından, inceleme ile ilgili son tutanağın düzenlenmesine kadar geçen süre içerisinde her zaman uzlaşma talebinde bulunabilirler.

Harici bilgilere dayanılarak, mükelleflerin bilgisi dışında yapılan incelemelerde, inceleme elemanı herhangi bir taahhüt altına girmeksizin mükellefi uzlaşma talebinde bulunmaya davet edebilir. Uzlaşmaya davet keyfiyeti ile uzlaşma müzakeresinin yapılacağı yer ve tarih muhatabına yazı ile uzlaşma gününden en az onbeş gün önce tebliğ olunur. İnceleme raporunun bir örneği davet yazısına eklenir. Bu şekilde inceleme elemanlarınınca yapılacak uzlaşmaya davet hallerinde, mükellefler davet yazısının tebliğ tarihinden itibaren en geç onbeş gün içerisinde uzlaşma talebinde bulunulabilir.

Ancak, incelemenin sonuçlandığı tarihte tarh zamanaşımının sona ermesine üç aydan az bir zaman kalmış ise, mükellefe tarhiyat öncesi uzlaşma talebinde bulunup bulunmadığı sorulmaz ve tarhiyat öncesi uzlaşma talebinde bulunmaya davet edilmez.

3.3.3. Uzlaşma Gününün Tespiti

İnceleme elemanı, mükellefin uzlaşma talebi üzerine, yetkili uzlaşma komisyonu başkanı ile temas kurarak uzlaşma gününü belirler. Belirlenen uzlaşma gün ve saati, bir yazı ile uzlaşma gününden en az onbeş gün önce mükellefe bildirilir veya inceleme tutanağına yazılır. Mükellefin istemesi halinde onbeş günlük süreye bağlı kalmaksızın daha önceki bir tarih uzlaşma günü olarak belirlenebilir.

3.3.4. Uzlaşmaya Davet

Hari ci bilgilere dayanılarak, mükelleflerin bilgisi dışında yapılan incelemelerde, inceleme elemanı herhangi bir taahhüt altına girmeksizin mükellefi uzlaşma talebinde bulunmaya davet edebilir.

Uzlaşmaya davet keyfiyeti ile uzlaşma müzakeresinin yapılacağı yer ve tarih muhatabına yazı ile uzlaşma gününden en az onbeş gün önce tebliğ olunur.

İnceleme raporunun bir örneği davet yazısına eklenir

Tebliğ işleminde, posta ile veya memur vasıtasıyla tebliğ usulü uygulanır. İnceleme elemanının bizzat tebliğ yapması da mümkündür

3.3.5. Uzlaşma Davetine Uyulmaması

Muhatabın bilinen en son adresine uzlaşmaya davet yazısının tebliğ edilememesi veya yazıda bildirilen yer ve tarihte uzlaşma davetine uyulmaması hallerinde uzlaşma konusunda başkaca bir işlem yapılmaz. Uzlaşma temin edilmemiş sayılır.

Posta ile veya memur vasıtasıyla gönderilen yazının tebliğ edilemeyerek geri gelmesi, tebliğ edilememeyi ifade eder.

Tarhiyat öncesi uzlaşma talebinde bulunan mükellef, tayin edilen uzlaşma gününden önce yazılı olarak inceleme raporunu düzenleyene veya komisyona sekreteryaya hizmeti veren birime bu talebinden vazgeçtiğini bildirebilir. Bu durumda mükellef tarhiyat öncesi uzlaşma istememiş gibi işlem tesis edilir.

3.3.6. Tarhedilecek Verginin Uzlaşma Komisyonuna ve Mükellefe Bildirilmesi

Yapılan incelemeler sonucu, uzlaşmaya konu tarh edilecek vergi ve kesilmesi öngörülen ceza miktarı, inceleme elemanınca düzenlenecek bir raporla uzlaşma gününden en az onbeş gün önce yetkili uzlaşma komisyonuna ve ilgiliye bildirilir. Uzlaşma gününün 15 günden önceki bir tarih olarak belirlenmesi halinde inceleme raporu bu tarihten önce mükellefe tebliğ edilir. Gerekliğinde bu inceleme raporu, ön rapor şeklinde de düzenlenebilir.

Uzlaşma talebinin işleme konulabilmesi için, inceleme elemanınm, mükellefin uzlaşma talebi ile birlikte mükellef hakkında düzenleyeceği inceleme raporunu yetkili uzlaşma komisyonuna intikal ettirmesi şarttır.

İnceleme raporu ilgili mükellef ile komisyona intikal ettirilmeden uzlaşma yapılamaz.

3.3.7. Uzlaşma Komisyonunun Toplanması

Uzlaşma Komisyonları, üyelerinin tamamının katılması ile toplanırlar ve çoğunlukla karar verirler.

Uzlaşma gün ve saatinde üyelerin tamamının katılmasının mümkün olmadığı hallerde, katılmayan üyenin yerine ilgili merci tarafından yenisi seçilir.

3.3.8. Mücbir Sebep Uzlaşma Toplantısına Katılamama Durumu

Belirlenen uzlaşma günü bildirildikten sonra mükellefin herhangi bir mücbir sebeple toplantıya katılamayacak olması veya komisyonun her-

hangi bir nedenle toplanamaması hallerinde, uzlaşma görüşmesi ya aynı gün belirlenen ya da sonradan belirlenerek mükellefe bildirilecek bir başka tarihe ertelenebilir

3.3.9. Uzlaşma Tutanağının Düzenlenmesi

Belirlenen gün ve saatte mükellef veya vekilinin iştiraki ile toplanan uzlaşma komisyonu konuyu tartışır, uzlaşma sağlandığı takdirde durumu bir tutanakla tespit eder. Bu tutanak, komisyon başkan ve üyeleri ile mükellef veya vekili tarafından imza olunur. Bu tutanağın bir nüshası ilgiliye derhal verilir. Bir nüshası da üç gün içerisinde, rapor ve ekleriyle birlikte ilgili vergi dairesine gönderilir. Uzlaşma tutanağında;

- a) Mükellefin adı soyadı ve adresi, bağlı olduğu vergi dairesi ve vergi kimlik numarası,
- b) İncelemenin konusu, dönemi, bulunan matrah farkı, tarhedilmesi öngörülen vergi tutarları,
- c) Üzerinde uzlaşılan vergi miktarı,
- d) Uzlaşılan ceza miktarı,
- e) İncelemeyi yapanın adı soyadı ve unvanı,

gibi hususların yanı sıra uzlaşma ile ilgili açıklamalar yer alır

Uzlaşma temin edilemediği takdirde (mükellefin uzlaşma komisyonunun davetine icabet etmemesi, uzlaşmaya geldiği halde uzlaşma tutanağını imzalamaması veya bu tutanağı ihtirazi kayıtlı imzalamak istemesi

halinde de uzlaşma sağlanamamış sayılır) komisyonca bu konuyu belirtmek üzere düzenlenecek tutanağın birer nüshası amında hazır bulunan mükellefe veya vekili ile inceleme elemanına komisyonda tebliğ olunur. Mükellefin uzlaşmaya icabet etmemesi veya tebellüğden kaçınması halinde bu hususu belirten tutanağın bir örneği muhatabına posta ile gönderilmesi yanında bir örnek de inceleme elemanına tevdi edilir.

Uzlaşma temin edilememiş veya uzlaşmaya varılamamış olması halinde, inceleme elemanı bu hususu uzlaşma tutanağında veya düzenleyeceği inceleme raporunda belirtir ya da raporla birlikte göndereceği bir yazı ile vergi dairesine bildirir. (Vergi dairesine gönderilecek rapora, uzlaşma tutanağının bir örneği eklenir)

3.3.10. Kısmi Uzlaşma Yapabilme İmkani

4369 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik uyarınca, mükelleflere uzlaşma konusu verginin matrah farkları itibarıyla bölünebildiği durumlarda, sadece toplam matrah farkının bu bölümüne isabet eden vergi kısmı için uzlaşma yapabilme imkanı getirilmiştir.

Örnek :

Mükellef A' nın 1999 takvim yılı hesaplarının incelenmesi sonucunda, vergi inceleme elemanı tarafından düzenlenen raporda 10 milyar lira gelir vergisi tarh edilmesi öngörülmüştür. Rapordan tarhiyata konu matrah farkının 5 milyar lirasının gider reddinden, kalanının da kayıt dışı hasılatтан kaynaklandığı anlaşılmaktadır

Bu durumda mükellefin yalnızca gider reddinden veya kayıt dışı hasılatтан kaynaklanan matrah farkına bağlı vergi için uzlaşma talebinde bulunması mümkündür.

Bu düzenleme uyarınca, uzlaşma görüşmeleri sırasında kısmi uzlaşma talebinde bulunulması halinde, tutanağın açıklama bölümünde inceleme raporunda eleştirilen matrah farklarından hangilerinde uzlaşma talep edildiği ve bunlara ilişkin olarak uzlaşılan vergi ve ceza miktarı belirtilir.

Kısmi uzlaşma yapılması durumunda uzlaşma talep edilmeyen veya uzlaşılamayan matrah farkları için gerekli tarhiyat yapılmak üzere inceleme raporu vergi dairesine gönderilir.

3.3.11. Dava Açma Süresinin Sonuna Kadar Tarhiyat Öncesi Uzlaşma Komisyonunun Teklif Ettiği Miktarın Mükellefçe Kabul Edilebilmesi İmkanı

4369 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesinde uzlaşma görüşmeleri sonucunda uzlaşma ya gerçekleşiyor veya temin edilememiş sayılıyordu. Mükellefin, idarenin son teklifini değerlendirme ve belirli bir zaman içinde bu teklifi kabul edebilme imkanı yoktu.

4369 sayılı Kanunla Uzlaşma müessesesinde yapılan en önemli değişikliklerden birisi de kuşkusuz mükellefe idarenin son teklifini değerlendirip kabul etme ya da etmeme imkanının verilmesidir.

Bu düzenleme uyarınca, mükellef tarafında uzlaşma talep edildiği halde uzlaşma görüşmeleri sonucunda uzlaşma temin edilememişse, uzlaşma tutanaklarına uzlaşma komisyonunun uzlaşılamayan matrah farklarına ilişkin son teklifi yazılacaktır. Bu şekilde düzenlenen uzlaşma tutanağı ile vergi inceleme raporunun vergi dairesine intikali üzerine, vergi dairesince yapılacak tarhiyatın dava açma süresinin son günü akşamına kadar komisyonun teklif ettiği miktarı kabul ettiğini belirten bir dilekçe ile vergi dairesine başvuran mükellefle başvuru tarihi itibarıyla uzlaşma vaki olmuş sayılacak ve buna göre işlem tesis edilecektir.

Yukarıda açıklanan yeni uygulama ile mükellefin dava açma süresinin son gününe kadar komisyonun nihai teklifini kabul etme imkanına sahip bulunması, idare ile mükellefler arasında ortaya çıkacak vergisel uyumsuzlukların sayısında azalma yaratabilecektir

3.4. Komisyonların Teşkili

3.4.1. Merkez İnceleme Elemanlarınca Yapılacak İncelemelerde Komisyonların Teşkili

Merkez inceleme elemanlarınca, devamlı çalışma yerlerinde yapılan incelemeler için kurulacak uzlaşma komisyonu; incelemeyi yapanların kurul (Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu ve Hesap Uzmanları Kurulu) mensubu merkez inceleme elemanları olması halinde, ilgili Kurul Başkanlıklarınca belirlenecek biri başkan olmak üzere üç merkezi inceleme elemanından, incelemeyi yapanların Gelirler Genel Müdürlüğü merkez inceleme elemanları olması halinde, ilgili genel müdürlükçe tespit edilecek biri başkan olmak üzere üç merkez inceleme elemanından oluşur.

Kurul veya Genel Müdürlük merkez inceleme elemanlarının devamlı inceleme yerlerinde Grup Başkanlıklarının bulunması halinde, uzlaşma komisyonlarında görev alacak merkezi inceleme elemanlarının belirlenmesi yetkisi bu grup başkanlıklarına devredilebilir

Gerektiğinde birden fazla komisyon kurulabilir.

Merkez inceleme elemanlarının geçici çalışma yerlerinde yapılan incelemelerde ise komisyon; ekip başkanının başkanlığında incelemeyi yapanın dışında başkan dahil üç inceleme elemanından oluşur. Komisyonun üç inceleme elemanından oluşmasının mümkün olmadığı

hallerde komisyon üyeleri, iki inceleme elemanı ile ilgili vergi dairesi müdürü (bağlı vergi dairelerinde malmüdürü) veya vergi müdüründen teşekkül eder.

İncelemeyi yapanın ekip başkanı olması halinde, komisyona bir başka merkezi inceleme elemanı seçilir. Komisyon üyelerinden en kıdemli inceleme elemanı, komisyon başkanı olur.

İncelemeyi yapanlar bu maddeye göre teşekkül edecek komisyonlara üye olamazlar. Ancak komisyon toplantısına açıklamalarda bulunmak üzere iştirak edebilirler.

Gerektiğinde, ekip başkanı Bakanlıktan (inceleme elemanının mensup olduğu Kurul veya Genel Müdürlükten) komisyona katılmak üzere merkezi inceleme elemanı talep edebilir.

Ayrıca, incelemenin bir ekip tarafından yapılması halinde, incelemeyi yapan ekip başkanı ve diğer üyeler komisyona üye olamazlar.

3.4.2. Mahalli inceleme Elemanlarınca Yapılacak İncelemelerde Komisyonların Teşkili

Bölge müdürlüklerine bağlı vergi denetmenlerince yapılan incelemelerde uzlaşma komisyonu, bölge müdürlüğünün kurulduğu il merkezinde gelirler bölge müdürü veya tevkil edeceği yardımcısının başkanlığında iki vergi denetmeninden, diğer iller ile ilçelerde biri başkan olmak üzere üç vergi denetmeninden oluşur. Komisyonun başkan ve üyelerini bölge müdürü belirler. Komisyon teşkilinde güçlük bulunduğu takdirde vergi dairesi müdürü (bağlı vergi dairelerinde malmüdürü) veya gelir müdürü komisyona üye olarak katılabilir.

İl veya ilçelerde yapılan incelemelerde ihtiyaç duyulması halinde birden fazla komisyon kurulabilir.

İncelemenin bir ekip tarafından yapılması halinde incelemeyi yapan ekibin başkan dahil diğer üyeleri uzlaşma komisyonu üyesi olamazlar. Bu durumlarda komisyon başkan ve üyeleri bölge müdürlüklerince belirlenir.

Bölge müdürlüğünün kurulduğu il dışındaki iller ile ilçelerde inceleme raporu ile tarhi öngörülen vergi miktarının her bir dönem ve her bir vergi türü itibariyle onmilyar lirayı aşması halinde, komisyona gelirler bölge müdürü veya görevlendireceği yardımcılarında biri (herhangi bir nedenle bölge müdür yardımcısı katılamayacaksa bölge müdürlüğünün belirleyeceği bir vergi denetmeni) başkanlık eder.

Onmilyar liralık miktarı genel tebliğlerle azaltmaya veya yükseltmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir

Bölge müdürlüğüne bağlı olmayan illerdeki vergi denetmenlerince il merkezlerinde veya il merkezi dışında (ilçelerde) yapılan incelemelerde komisyon, defterdarın başkanlığı altında, defterdarın belirleyeceği bir vergi denetmeni ve ilgili vergi dairesi müdüründen oluşur. Herhangi bir nedenle toplantıya katılamayacak olan üye; gelir müdürü, vergi dairesi müdürü veya bunların yardımcılarının iştiraki ile tamamlanır

Vergi denetmeni dışında mahalli vergi inceleme elemanlarınca yapılan incelemelerde komisyon, defterdarın başkanlığında gelir müdürü ile ilgili vergi dairesi müdüründen oluşur.

Defterdar, herhangi bir nedenle komisyon toplantılarına başkanlık edememesi halinde yerine başkan olarak, defterdar yardımcısı veya gelir müdürlerinden birisini vekil tayin eder.

İncelemeyi yapanın ilgili vergi dairesi müdürü olması halinde, defterdar ilgili vergi dairesi müdürü yerine bir başka vergi dairesi müdürünü veya gelir müdürünü komisyon üyesi olarak belirler.

Gerektiğinde birden fazla komisyon kurulabilir.

Vergi dairesi başkanlıklarında komisyon, vergi dairesi başkanı başkanlığında en kıdemli vergi denetmeni, incelemenin bu denetmene ait olması halinde kıdeme göre ikinci sırada bulunan vergi denetmeni ve vergi müdüründen oluşur. İncelemenin vergi müdürüne ait olması durumunda uzlaşma komisyonuna başkanın görevlendireceği bir müdür yardımcısı iştirak eder.

Yukarıda açıklandığı şekilde teşekkül eden komisyonlarda incelemeyi yapan komisyon üyesi olamaz. Ancak, açıklamalarda bulunmak üzere uzlaşma komisyonu toplantısına iştirak edebilir.

Komisyon başkan ve üyelerinin herhangi bir nedenle görevlerinin başında bulunmamaları halinde, bunlara vekalet edenler komisyonunda görev yaparlar.

Uzlaşma talep eden mükellefin istemesi halinde uzlaşma görüşmeleri sırasında bağlı olduğu meslek odasından bir temsilci ve 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Kanuna göre kurulan meslek odasından bir meslek mensubu bulundurabilir. Bu kişiler, uzlaşma görüşmelerinde sadece görüş açıklayabilirler. Uzlaşma görüşmeleri sonucunda düzenlenecek tutanaklara imza atamazlar.

3.4.3. Bölgesel Uzlaşma Komisyonlarının Teşkili

İncelemeyi yapan merkez elemanının bağlı olduğu ekip veya grup

başkanının gerek gördüğü hallerde ve talebi üzerine incelemeyi yapanın mensup olduğu Kurul (Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu ve Hesap Uzmanları Kurulu) veya Genel Müdürlük (Gelirler Genel Müdürlüğü), uzlaşmayı bölgesel düzeyde yaptırabilir

Bölgesel düzeyde yapılacak uzlaşmalarda, komisyon üyeleri ilgili Kurul veya Genel Müdürlükçe belirlenir.

3.5. Uzlaşmanın Kesinliği ve Dava Konusu Edilemeyeceği

Uzlaşma Komisyonlarının uzlaşma neticesinde düzenleyecekleri uzlaşma tutanakları kesin olup, gereği vergi dairelerince derhal yerine getirilir.

Üzerinde uzlaşılan veya tutanakla tespit edilen hususlar hakkında dava açılmaz ve hiçbir merciye şikayette bulunulamaz.

Mükellefler, üzerinde uzlaşılan ceza hakkında Vergi Usul Kanunu'nun 376 ncı maddesine göre ceza indirim hükümlerinin kendilerine uygulanmasını talep edemezler

3.6. Tarhiyattan Sonra Uzlaşma Yapılamayacak Haller

Tarhiyat öncesi uzlaşmanın herhangi bir nedenle temin edilememesi veya uzlaşmaya varılamaması hallerinde, mükellefler verginin tarhi ve cezanın kesilmesinden sonra tarhiyat sonrası uzlaşma talep edemezler.

3.7. Ödeme Zamanı

Uzlaşma konusu yapılan vergi ve cezada uzlaşma vaki olduğu takdirde uzlaşma tutanağı düzenlenir ve derhal ilgili vergi dairesine intikal ettirilir. Bu tutanak tahakkuk fişi yerine geçer. Uzlaşma tutanağı vergi ve cezaların

ödeme zamanlarından önce ilgiliye tebliğ edilmişse kanuni ödeme zamanlarında; ödeme zamanları kısmen veya tamamen geçtikten sonra ilgiliye tebliğ edilmiş ise ödeme süreleri geçmiş olanlar uzlaşma tutanağının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.

Üzerinde uzlaşmaya varılan vergi ile vergiye ilişkin cezanın süresinde ödenmemesi uzlaşmayı geçersiz kılmaz. Bu durumda kesinleşmiş bir kamu alacağı söz konusu olup vergi dairesince Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca vergi ve cezanın yasal takibine geçilir.

3.8. Uzlaşılan Vergilere Uygulanacak Gecikme Faizi

3505 sayılı Kanunla Vergi Usul Kanunu'nun Ek 11. maddesine eklenen hüküm ile, uzlaşılan vergi miktarı üzerinden, aynı Kanununun 112. maddesine göre gecikme faizi ödenir.

Uzlaşılan vergilerde gecikme faizi, uzlaşılan vergi miktarına bu verginin kendi vergi kanunlarında belirtilen ve tarhiyatın ilgili bulunduğu döneme ilişkin normal vade tarihinden itibaren uzlaşma tutanağının imzalandığı tarihe kadar geçen süre için uygulanır.

3.9. Sekreteryaya Hizmetleri

Merkez inceleme elemanlarının devamlı çalışma yerlerinde yaptıkları incelemeler için oluşturulan komisyonların sekreteryaya hizmetleri Grup Başkanlıklarınca (Grup Başkanlığı bulunmaması halinde mensup olunan kurul yetkililerince), geçici çalışma yerlerinde yaptıkları incelemeler için oluşturulan komisyonların sekreteryaya hizmetleri ise ekip başkanlıklarınca yürütülür.

Bölge müdürlüğüne bağlı olarak kurulacak komisyonların sekreteryahizmetleri merkezde bölge müdürlüğüince, diğer yerlerde incelemeninyapıldığı ilde bulunan denetmen bürolarınca yürütülürGeçici çalışma yerlerinde yapılan incelemeler için oluşturulacak komisyonun sekreteryahizmetleri de ekip elemanlarınca yapılır

Ekip Başkanlıklarınca oluşturulan tarhiyat öncesi uzlaşma dosya ve yazıları turne bitiminde ilgili defterdarlığa gönderilir

Mahalli inceleme elemanları ile bölge müdürlüğüne bağlı olmayan illerdeki vergi denetmenlerinin yaptıkları incelemeler için oluşturulan uzlaşmakomisyonlarının sekreteryahizmetleri ilgili vergi daireleri başkanlığı ve gelir müdürlüklerince yürütülür.

3.10. Uzlaşmanın Sağlanamaması Durumu

Uzlaşmanın sağlanamaması durumunda vergi dairesince, vergi inceleme elemanının raporuna göre tarh edilen vergiler ile kesilen cezalar vergi ve ceza ihbarnameleri ile mükellefe tebliğ edilir. Mükellefler söz konusu vergi ve cezayı ihbarnamelerin tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde Vergi Usul Kanunu'nun 376. maddesine göre cezalarda indirimden yararlanarak ödeyebilecekleri gibi bu vergi ve cezaları dava konusu da yapabileceklerdir.

Tarhiyat öncesi uzlaşmanın vaki olmaması nedeniyle vergi inceleme raporuna istinaden yapılan tarhiyatlar ve kesilecek cezalar için tarhiyat sonrası uzlaşma talebinde bulunulamaz.

3.11. Tarhiyat Öncesi Uzlaşmada Hapis Cezası

Vergi Usul Kanunu'nun Tarhiyat Öncesi Uzlaşmayı düzenleyen Ek 11.

maddesi son yıllarda dört kez değiştirilmiş ve buna bağlı olarak yıllar itibariyle farklı uygulamalar ortaya çıkmıştır

Devam eden açıklamalarımızda kaçakçılık suçu işlenerek vergi ziyama sebebiyet verilmesi durumu ile tarhiyat öncesi uzlaşma ilişkisi yıllar itibariyle ortaya çıkan uygulamalar açısından açıklanmaya çalışılmıştır

3.11.1. 1.1.1995 Tarihinden Önceki Vergilendirme Dönemlerine İlişkin Olarak Yapılacak Tarhiyatlarda ve Kesilecek Cezalarda Uzlaşma

1.1.1995 tarihinden önceki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak salınacak her türlü vergi ve bu vergilere ilişkin cezalar (kaçakçılık, ağır kusur ve kusur cezaları ile vergi aslına bağlı usulsüzlük cezaları) uzlaşma kapsamında bulunmaktadır

Yukarıda da ifade edildiği üzere, 1.1.1995 tarihinden önceki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak yapılan vergi tarhiyatlarının ve kesilen cezaların kaçakçılık fiillerinden kaynaklanması durumunda da vergi ve cezalar uzlaşma kapsamında bulunmaktadır. Bu durumda uzlaşma sağlanmışsa Vergi Usul Kanunu'nun Ek 11. maddesinde yer alan,

"Tarhiyattan önce uzlaşmaya varılması halinde tutanakla tespit edilen bu husus hakkında dava açılmaz ve hiçbir mercie şikayette bulunulamaz"

hükmüne istinaden kaçakçılık fiilleri nedeniyle savcılıklara suç duyurusunda bulunmak mümkün değildir.

3.11.2. 1.1.1995 - 31.12.1998 Tarihleri Arasında Kalan Vergilendirme Dönemlerine İlişkin Olarak Yapılacak Tarhiyatlarda ve Kesilecek Cezalarda Uzlaşma

Ağır kusur ve kusur cezalı tarhiyatlarda, salınacak vergilerle kesilecek cezalar ve vergi aslına bağlı usulsüzlük cezaları uzlaşma konusu yapılabilecektir. Vergi aslına bağlı olmaksızın kesilecek usulsüzlük cezaları uzlaşma kapsamı dışındadır

4008 sayılı Kanunla Vergi Usul Kanunu'nun Ek 11. maddesinde yapılan değişiklikle, 1.1.1995 tarihinden sonraki vergilendirme dönemlerine ilişkin kaçakçılık cezalı tarhiyatlarda, salınacak vergi ve kesilecek cezalar uzlaşma kapsamı dışında bulunmaktadır

3.11.3. 1.1.1999 Tarihinden Sonraki Vergilendirme Dönemlerine İlişkin Olarak Yapılacak Tarhiyatlarda ve Kesilecek Cezalarda Uzlaşma

Tarhiyat öncesi uzlaşmalarda vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek bütün vergi resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyat cezası, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları uzlaşma konusu yapılabilecektir.

Ancak, Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesinde belirtilen hapis cezasını gerektirir fiillerle vergi ziyatına sebebiyet verilmesi durumunda, tarh edilecek vergilerle kesilecek cezalar hem tarhiyat sonrası uzlaşmaya hem de tarhiyat öncesi uzlaşmaya konu edilmeyecektir.

4444 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile Vergi Usul Kanunu'na eklenen geçici 23. madde hükmü uyarınca 1.1.1999 tarihi ile bu maddenin yürürlüğe

girdiği tarih olan 14.08.1999 arasındaki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak yapılan ve uzlaşma talep edildiği halde henüz uzlaşma günü verilmemiş veya uzlaşma günü verilmiş ancak uzlaşma görüşmesi yapılmamış veya uzlaşma talep süresi geçmemiş olan vergi ziyai cezalı tarhiyatlarda; vergi ziyai cezası için de uzlaşma talebinde bulunulabilecektir.

Öteyandan, Vergi Usul Kanunu'nun 4369 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesi Ek 11. maddesinde yer alan, "... inceleme sonucunda kaçakçılık cezalı tarhiyat yapılmasını gerektiren tespitler nedeniyle salınacak vergi ve kesilecek kaçakçılık suçu cezası tarhiyat öncesi uzlaşma mevzuu yapılamaz" yönündeki belirlemeye 4369 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik hükmünde yer verilmemiştir. Bu düzenlemenin sonucu olarak 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak yapılan vergi incelemesi neticesinde, Vergi Usul Kanunu'nun kaçakçılık suçları ve cezalarını düzenleyen 359. maddesinde sayılan fiillerle vergi ziyana sebebiyet verildiği tespit edilmesi durumunda, mükellef tarhiyat öncesi uzlaşma talebinde bulunulabilecek, mükellefle uzlaşmaya varılması durumunda ise 1.1.1995 tarihinden önceki uygulamada olduğu gibi kaçakçılık suçu ile ilgili olarak savcılığa suç duyurusunda bulunmak mümkün olmayacaktır.

1.1.1999 - 14.08.1999 tarihleri arasındaki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak yapılacak tarhiyatlar ile kesilecek cezalar konusunda 280 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde aşağıdaki açıklamalarda bulunulmuştur:

"Uzlaşma hükümlerinde 4369 ve 4444 sayılı Kanunlarla yapılan değişiklikler göz önüne alındığında; 1.1.1999 - 14.08.1999 tarihleri arasındaki dönemler için 344 üncü maddenin üçüncü fıkrası uyarınca vergi ziyai cezası kesilen tarhiyatlarla ilgili olarak yalnızca vergi aşlı, tarhiyat

öncesi veya tarhiyat sonrası uzlaşmalara konu yapılabilecektir. Uzlaşılan vergi aslına göre de vergi ziyai cezaları düzeltilecektir. Ancak, Vergi Usul Kanunu'nun geçici 23. madde hükmü uyarınca bu dönemler için 344 üncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre vergi ziyai cezası kesilen tarhiyatlarda ise hem vergi aslı hem vergi ziyai cezası tarhiyat öncesi veya tarhiyat sonrası uzlaşmaya konu edilebilecektir. Diğer taraftan kendiliğinden verilen beyannameler için yüzde elli oranında kesilecek vergi ziyai cezası da tarhiyat sonrası uzlaşmaya konu olabilecektir."

3.12. Özel Kanunlarına Uyarınca İnceleme Yetkisine Sahip İnceleme Elemanlarının Düzenledikleri İnceleme Raporlarında Tarhiyat Öncesi Uzlaşma

Özel Kanunlarına göre inceleme yetkisine sahip inceleme elemanlarının düzenlemiş oldukları inceleme raporları tarhiyat öncesi uzlaşma konusu yapılmaz.